

Τέχνη & Θεολογία, από τα κείμενα του αρχιμ. Βασίλειου Γοντικάκη (5ο Μέρος)

[/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Γέρ. Βασίλειος Ιβηρίτης](#)

Κι αφού ο τρόπος που αναπτύσσεται κάποιος[1], ο χώρος που ζει, η αγωγή που παίρνει κι η πνευματική του καλλιέργεια[2], το ήθος του[3], το ήθος της παιδείας του[4], διοργανώνουν και διαμορφώνουν τη ζωή και τα έργα του, είναι επόμενο, τα έργα των χαριτωμένων να προχέουν και να αποκαλύπτουν την παρουσία της χάριτος[5]. Είναι επόμενο, το ήθος του αγίου να γίνεται **ήθος του έργου** του. Να είναι ταπεινό και μεγαλειώδες[6], σεμνό και μεγαλοπρεπές · εράσμιο, νηφάλια γαλήνιο [7] και ιλαρώς κατανυκτικό · αφού «η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι σεμνή είτε περνά από τη δόξα της εγκόσμιας αυτοκρατορίας, είτε από την ταπείνωση και τον διασυρμό της δουλείας.» [8] · αφού «η νίκη είναι βεβαιότητας»[9]. Είναι παντοκρατορικό μα και συντετριμμένο, χωρίς απαίτηση[10]. Είναι φιλόανθρωπο[11].

Χαίρεται μα δε καγχάζει πληγώνοντας τον θλιμμένο, πονά μα δε στενάζει απογοητεύοντας τον αδύνατο[12]. «Ανέχεται όλους»[13]. Γνωρίζει βαθιά τον άνθρωπο, αξιοποιεί τις κρυμμένες δυνατότητές του[14], και τον σέβεται[15]. Σέβεται έως και «τον κόσμο της καθεμιάς πέτρας»[16]. Κι ενώ είναι έκφραση της ίδιας πραγματικότητας, με πυρήνα ζωής την ίδια θεία Λειτουργία, «κάθε δημιουργία ανθρώπινη φέρει τη σφραγίδα του προσώπου - δημιουργού.» «Κάθε Μονή έχει το δικό της χαρακτήρα.», «τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των αγίων κτητόρων της και της περιοχής στην οποία βρίσκεται.»[17] «Κάθε Μοναστήρι, ένα άλλο μέγεθος, χαρακτήρας, τόπος, άλλη έκφραση της ίδιας πραγματικότητας, του ίδιου πνεύματος. Σε κάθε μοναστήρι πολλά κελιά. Καθένα με το δικό του προσανατολισμό, φωτισμό, μέγεθος. Για να χωρέσει ο καθένας.»

Κι έτσι αυθόρμητα[18], χωρίς προσπάθεια[19], χωρίς τον παραπλανητικό εξωλειτουργικό συναισθηματισμό[20] που επιδερμικά ερεθίζει και βιολογικά βασανίζει, το έργο της Χάριτος χαροποιεί, αδελφώνει[21], αναπαύει[22]

ξεκουράζει, γεμίζει ελπίδα[23], καθηλώνει και παρηγορεί. Όπως η τέχνη του Μυστρά[24] αλλά κι αυτή του Θεοφάνη[25] που μεταμορφώνει την κατήφεια της αιχμαλωσίας σε ευωδία ελευθερίας και αγαλλίασης.

Κι όπως ο άγιος τρέφεται από όλους έτσι και το έργο του εμπνέει όλους. Αναφέρει ο γέροντας για το έργο του Αββά Ισαάκ του Σύρου: « Ευλογία, που φτάνει σε κάθε απασχόληση και δρόμο που μπορεί ο άνθρωπος να διαλέξει να πάρει: Ο μουσικός βρίσκει την αρμονία, ο φιλόσοφος τη σοφία. Ο ανθρωπολόγος και ψυχίατρος την επιστήμη του. Ο επαναστάτης, τη δύναμη. Ο ησυχαστής., την καθοδήγηση. Ο γέρος, την κατανόηση και τη συντροφιά. Ο νέος τον αέρα...»[26]

Η τέχνη αυτού του κόσμου ,η γνώση, η κουλτούρα, η ιστορία, η πρόοδος, η επανάσταση, ο πολιτισμός, όλη η κτίση, που ξεκινούν και τελειώνουν εδώ, που μιλούν γι' αυτόν τον κόσμο, στείρα και νεκρά[27], σ' αφήνουν εδώ[28]. Κι αν, «στη σοβαρή λογοτεχνία βρίσκεις συμπυκνωμένη κάποια ανθρωπιά. Αναπαύεσαι, συμφωνείς. Παίρνεις στοιχεία ζωής(...)η τελική απειλή μένει ανοιχτή. Προχωρείς. Και φτάνεις στο θάνατο»[29]. Μα ο άνθρωπος δε χωρά στη φυλακή του «εδώ». Δεν του αρκεί ένας εγκόσμιος παράδεισος φτιαχτός[30].

[Συνεχίζεται]

[1] ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΜΑΣ, σελ.10

[2] ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΜΑΣ, σελ.11

[3] ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ στις τοιχογραφίες της Ιεράς Μονής Σταυρονικήτα, σελ.48

[4] ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ, σελ.81

[5] ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

[6] ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ, σελ.15

ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ ΘΑ ΣΩΣΕΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, σελ.49

[7] ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ ΘΑ ΣΩΣΕΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, σελ.39

[8] ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ στις τοιχογραφίες της Ιεράς Μονής Σταυρονικήτα, σελ.38,

[9] ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ, σελ.121

[10] ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΑΥΡΟΝΙΚΗΤΑ, προλογικό σημείωμα

[11] ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ, σελ.121

[12] ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ, σελ.113,
σελ.123, «Η λύπη στον λειτουργικό χώρο δεν καταλήγει στην αντίθεο απογοήτευση, ούτε εκφράζεται με την ξιπασμένη έπαρση η χαρά. Τα πάντα συγκεράννυνται με την παρήγορη ελπίδα, το Παράκλητον Πνεύμα.»

[13] ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ ΘΑ ΣΩΣΕΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, σελ.39

[14] ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΜΑΣ, σελ.19

[15] ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ, σελ.122

[16] ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ, σελ.98

[17] ΚΑΛΛΟΣ ΚΑΙ ΗΣΥΧΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, σελ.63

[18] ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ, σελ.123

[19] ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ, σελ.95

[20] ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ, σελ.112,
«Το να βλέπεις το Χριστό εξωτερικά εξ αντικειμένου, να Τον αγαπάς χωρίς μετάνοια, να κλαις από συμπόνια, σαν τις θυγατέρες της Ιερουσαλήμ, οδηγεί στον παραπλανητικό εξωλειτουργικό συναισθηματισμό.»

[21] ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ, σελ.113

[22] ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ, σελ.46

[23] ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ ΘΑ ΣΩΣΕΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, σελ.39

[24] ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ, σελ.81

[25] ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ στις τοιχογραφίες της Ιεράς Μονής Σταυρονικήτα, σελ.37

[26] ΦΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΦΑΙΝΕΙ ΠΑΣΙ, σελ.91

[27] ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ, σελ.53

[28] ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ, σελ.117

[29] ΦΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΦΑΙΝΕΙ ΠΑΣΙ, σελ.88

[30] ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΜΑΣ, σελ.163